

Hembygdsbladet

Nummer 17

Västerlösa 2023

*Minnah Hagäng och
Moa Knutsson, tillsammans
med Shettlandspennyn
Spirit Boy från Hultet,
på Västerlösadagen den
6 augusti 2022.
Foto Gunn Johansson*

Hästar och kor i Västerlösa 1946 och 2023

Hästar

1946 fanns det i Sverige cirka 700 000 hästar. **2023** hade antalet minskat till cirka 340 000.

I "Östergötlands bebyggelse", del 2, från **1946** beskrivs alla gårdar i Västerlösa. Två av många uppgifter avser antal hästar och kor som fanns på varje gård. Totalt fanns det 294 hästar i Västerlösa (varav 40 unghästar), fördelade på 60 gårdar. 4 av dessa hade bara en häst. 16 gårdar hade fyra, vilket var det vanligaste. Nils Olai i Marås hade 15, Per Olai i Ås 12 och 4 unghästar, Algot Th Lorin i Västerlösa Skattegård/Södergård och Thure Andersson i Spärringe Skattegård vardera 10.

I januari **2023** finns det i Västerlösa 31 hästar på sex hästgårdar. Av dessa tillhör 17 gårdens ägare medan 14 finns på hyrda stallplatser:

Stämninge Smedstorp 1. Ägare: Lina Weiman

Egna: Svenska varmblood (3), Shettlandspenny

Dömestad, Stenbacka gård. Ägare: Therese Thörnqvist och Ronny Nordmark

Egna: Travare kallblod, Frieserhäst, Amerikansk Painthorse, Gotlandsruss (2)

Inackorderade: Araber (2), Gotlandsruss (2)

Spärringe, Fagersberg. Ägare: Mikaela

Egna: Svenskt halvblod (2), Shetlandsponny

Hultet, Scoutstugevägen. Ägare: Jeanette och Christer Abrahamsson

Egna: Halvblod, Shetlandsponny

Inackorderade: Halvblod (2), Frieserhäst, Morganhäst, Islandshäst, Svensk ridponny, Amerikansk miniatyrhäst

Hackeryd. Ägare: Matilda Niord

Egen: Travare varmblood

Inackorderade: Travare varmblood, Dansk halvblod

Egeby, Brunnsgården. Ägare Anna Eklöf

Egen: Gotlandsruss

Inackorderad: Gotlandsruss

Anm. **Paradiset, Scoutstugevägen**, har bytt ägare (i april 2023 kommer det 3 nya hästar).

Kor

1946 fanns det i Sverige cirka 1 700 000 kor. De helt dominerande raserna i stora delar av Sverige, precis som i Västerlösa, var Svensk röd och vit boskap (SRB) och Svensk låglandsboskap (SLB), svart-vita kor.

I Sverige finns **2023** cirka 300 000 kor av en mängd olika raser och korsningar. Den vanligaste är fortfarande SLB, vilken även benämns Svensk Holstein. Trots den kraftiga minskningen av antalet kor sedan mitten av 1940- talet, produceras det mer mjölk nu än då. Varje ko ger ju numera betydligt mer mjölk.

1946 fanns det i Västerlösa 765 kor på 72 gårdar, d v s i genomsnitt 10 kor per gård. Fast en del hade betydligt fler: Per Olai i Ås 60, Algot Th Lorin i Västerlösa Skattegård/Södergård 55, Nils Olai i Marås 30, Henning och Nils Thollander i Egeby 25, Magnus Olai i Hölja 22, Otto Jönsson i Lind 20 och Ture Andersson i Spärringe 20. På två av gårdarna fanns bara en ko och på elva gårdar två-tre kor. Ägarna hade då försörjning även på annat sätt.

I Västerlösa fanns **1946** också drygt 600 ungdjur, varav knappt hälften kalvar. Totalt var antalet djur 1375, men antalet växlade givetvis en hel del under året.

2023 finns det två "mjölkbönder" i Västerlösa: Hans Danielsson i Västerlösa Mellangård och Jakob Olai i Marås/Ås. De 50 korna i Mellangården är av både SRB- och SLB- ras, berättar Hans. Han har även 50 ungdjur. Marås/Ås har 1 300 svart-vita kor av rasen Holstein. Dessutom föds det upp 2 400 ungdjur, d v s

totalt 3 700 djur. Planer finns på utökning med 800 kor 2024, avslöjar Jakob. Utbyggnad pågår.

I Västerlösa finns ytterligare en gård med kreatursuppfödning. Det är Lönebostället, där Mats Gustafsson har 150 - 180 ungdjur av olika raser. Tidigare hade han även ett antal di-kor, berättar han.

Bygdegårdsdansarna

Oj vad det har dansats i Västerlösa genom åren, precis som på så många andra platser i Sverige. Västerlösa bygdegård var ett välkänt dansställe i kringliggande orter ända sedan 1940-talet.

Först ut att anordna dans i bygdegården efter nystarten 1994 var Gun Lundin och Ulla Jakobsson i "daglediga", några torsdagseftermiddagar per år. Ulla minns hur hon och Gun bredde 150 smörgåsar på förmiddagen.

Något senare flyttade Hans och Gunnel Palmgren, som då bodde i Malmslätt, en stor grupp folkdansare från "Gula skolan" i Rappestad till Västerlösa bygdegård. Namnet blev då "Bygdegårdsdansarna". Deltagarna kom från många kringliggande orter, men de flesta var från Vikingstad och Mantorp. Detta berättar Sven Löfqvist i Vikingstad, som tillsammans med hustrun Meta, tog över som dansledare efter några år.

Från Västerlösa deltog Arne och Gun Lundin, Inger och Nils-Gunnar Henriksson, Ulla Jakobsson, Alrik Nyström och Gerd Karlström. Lars Wibom representerade Björkeberg. Som mest var det cirka 50 deltagare, med ett visst kvinnoöverskott. Eftersom man dansade parvis, fick man göra upp en turordning, så att alla kunde vara med.

Normalt deltog 15 – 20 par, men antalet minskade successivt under 2000-talet. Vid Corona-utbrottet i mars 2020 pausades verksamheten. Ett försök att starta igen gjordes hösten 2021, men det kom bara 3 kvinnor (och 9 män), så det gick inte. Kvinnoöverskottet hade försvunnit. Alrik Nyström var enda deltagare från Västerlösa, berättar han.

Bygdegårdsdansarna tränade på måndagarna och ordnade även offentlig dans på onsdagarna, berättar Inger Henriksson. Uppvisning skedde både på fotbollsplanen och i bygdegården samt flera gånger på Västerlösadagen i hembygdsgården. Inger minns även en uppvisning i Lunnevad en regnig midsommarafton. Precis under dansen upphörde regnet.

På träningen dansade man till grammofon och då visste man precis när man skulle svänga eller sluta. På uppvisningarna med annan och levande musik var det lite knepigare.

Även Norra Valkebo PRO har anordnat offentlig dans i bygdegården en fredag i månaden under många år. Danserna har fortsatt även efter pandemin.

Året som gick

Under sommaren gjordes en värvningskampanj, som gav 11 nya medlemmar. Ytterligare ett antal Västerlösa-böcker har sålts, så nu återstår bara 80 exemplar av upplagan på 500. Västerlösadagen lockade cirka 300 besökare, vilket är rekord.

Under 2022 har tre av våra medlemmar lämnat oss: **Ola Lindh** den 2 juli, **K-G Ahlsén** den 7 september och **Anders Ewerman** den 31 december. Ola var ledamot i styrelsen sedan 2004 och intendent/vaktmästare i elva år. K-G var revisor under en period. Alla tre besökte gärna olika arrangemang i Hembygdsgården. Vi tackar dem för deras insatser, både inom hembygdsföreningen och i andra sammanhang i Västerlösa.

Aktiviteter 2023

Bussutflykt	Omkr 1 juni
Slättergille	19 juni kl 18.00
Västerlösadagen	12 augusti kl 14.00

Vi kommer att sända ut inbjudan via mail till alla medlemmar, som uppgett en mail- adress. Övriga får lappar med posten som tidigare. Fikastunder i hembygdsgården på tisdagar kl 15.00 fortsätter.

Hembygdsföreningen har 143 medlemmar. I styrelsen ingår Greta Karlsson (ordf), Magnus Arwidsson, Jan Cederlund, Bengt Hjalmarson, Ove Knutsson, Maj-Britt Ljung, Ingrid Lorin och Alrik Nyström. Medlemsavgiften är 100 kr (familj 150 kr). Den kan betalas med Bankgiro (5161-6001) eller swish till kassören (070 27 81 741).

Referenser: När Var Hur 1947, Wikipedia